

PRACOWNICZE PLANY KAPITAŁOWE

Komentarz

Sebastian Jakubowski, Adrian Prusik

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

PRACOWNICZE PLANY KAPITAŁOWE

Komentarz

Sebastian Jakubowski, Adrian Prusik

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 maja 2019 r.

Recenzent

Dr hab. Patrycja Zawadzka, prof. nadzw. UW

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Świerk-Bożek

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Łamanie

Wolters Kluwer Polska

Poszczególne rozdziały napisali:

Sebastian Jakubowski: rozdz. 4, 5, 7–12, 15

Adrian Prusik: rozdz. 1–3, 6, 13, 14, 16, 18

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-608-0

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
Wstęp	19
USTAWA z 4.10.2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych	23
Rozdział 1. Przepisy ogólne	25
Art. 1. [Przedmiot regulacji]	25
Art. 2. [Definicje legalne]	32
Art. 3. [Cele tworzenia PPK; środki w PPK jako własność uczestnika PPK; stosowanie przepisów innych ustaw; zasady obliczania terminów ustawowych]	61
Art. 4. [Forma elektroniczna oświadczeń woli uczestnika PPK; obowiązek informowania o zmianie danych identyfikujących uczestnika PPK; składanie oświadczeń woli przez uczestnika PPK w przypadku zmian organizacyjnych, likwidacji lub upadłości podmiotu zatrudniającego]	83
Art. 5. [Wypełnianie obowiązków ustawowych przez podmiot zatrudniający z siedzibą poza RP za pośrednictwem osoby zatrudnionej]	99
Art. 6. [Zastrzeżenie stosowania określeń „pracowniczy plan kapitałowy” lub PPK]	106

Rozdział 2. Umowa o zarządzanie PPK	108
Art. 7. [Warunki zawarcia i forma umowy o zarządzanie PPK; wybór instytucji finansowej – strony umowy o zarządzanie PPK]	108
Art. 8. [Termin zawarcia umowy o zarządzanie PPK; kontrola spełnienia obowiązku zawarcia umowy o zarządzanie PPK]	139
Art. 9. [Fundusze zdefiniowanej daty jako strona umowy o zarządzanie PPK; zawarcie umowy o prowadzenie PPK przez nabywcę przedsiębiorstwa podmiotu zatrudniającego lub w przypadku połączenia podmiotów zatrudniających]	151
Art. 10. [Elementy umowy o zarządzanie PPK]	158
Art. 11. [Wpis umowy o zarządzanie PPK do ewidencji PPK]	175
Art. 12. [Wypowiedzenie umowy o zarządzanie PPK; wypłata, wypłata transferowa lub zwrot środków z rachunku PPK]	177
Art. 13. [Wyłączenie niektórych podmiotów zatrudniających spod regulacji ustawowej; wyłączenie obowiązku finansowania wpłat do PPK w przypadku utworzenia pracowniczego programu emerytalnego przez podmiot zatrudniający]	187
Rozdział 3. Umowa o prowadzenie PPK	198
Art. 14. [Obowiązek zawarcia i strony umowy o prowadzenie PPK; informowanie osób zatrudnionych o warunkach uczestnictwa w PPK]	198
Art. 15. [Wiek osoby zatrudnionej a obowiązek zawarcia umowy o prowadzenie PPK]	217
Art. 16. [Termin zawarcia umowy o prowadzenie PPK]	228
Art. 17. [Konsekwencje niespełnienia w terminie obowiązku zawarcia umowy o prowadzenie PPK]	239
Art. 18. [Dopuszczalność bycia stroną więcej niż jednej umowy o prowadzenie PPK]	242

Art. 19.	[Złożenie podmiotowi zatrudniającemu oświadczenia o zawartych w imieniu uczestnika PPK umowach o prowadzenie PPK; wypłata transferowa]	243
Art. 20.	[Elementy umowy o prowadzenie PPK]	251
Art. 21.	[Wskazanie osób uprawnionych do otrzymania środków zgromadzonych na rachunku PPK po śmierci uczestnika PPK]	259
Art. 22.	[Udostępnienie przez instytucję finansową uczestnikowi PPK informacji o zawarciu umowy o prowadzenie PPK]	269
Art. 23.	[Dobrowolność uczestnictwa w PPK; deklaracja w przedmiocie rezygnacji z dokonywania wpłat do PPK; ponowne dokonywanie wpłat za uczestnika PPK]	274
Art. 24.	[Zawieszenie ochrony ubezpieczeniowej na okres niedokonywania wpłat za uczestnika PPK]	291
Rozdział 4. Wpłaty dokonywane do PPK		293
Art. 25.	[Obowiązek finansowania wpłaty podstawowej; możliwość finansowania wpłaty dodatkowej]	293
Art. 26.	[Wysokość wpłaty podstawowej finansowanej przez podmiot zatrudniający]	302
Art. 27.	[Wysokość wpłaty podstawowej oraz wpłaty dodatkowej finansowanej przez uczestnika PPK]	308
Art. 28.	[Obliczanie, pobieranie lub dokonywanie wpłat]	314
Art. 29.	[Posiłkowe stosowanie przepisów k.c.; przedawnienie roszczeń z tytułu wpłat]	316
Art. 30.	[Spory sądowe związane z PPK]	317
Rozdział 5. Wpłata powitalna i dopłaty roczne do PPK		319
Art. 31.	[Wpłata powitalna]	319
Art. 32.	[Warunki otrzymania oraz wysokość dopłaty rocznej do PPK]	321
Art. 33.	[Prawo tylko do jednej dopłaty rocznej do PPK]	324
Art. 34.	[Finansowanie dopłaty rocznej do PPK]	325
Art. 35.	[Termin ewidencjonowania dopłaty rocznej do PPK na rachunku PPK]	326

Rozdział 6. Fundusze inwestycyjne i fundusze emerytalne, w których gromadzone są środki w PPK	327
Art. 36. [Ewidencjonowanie wpłat, wypłat i innych operacji na rachunku PPK; wymagania w zakresie sposobu prowadzenia rachunków PPK]	327
Art. 37. [Lokowanie środków przez fundusz zdefiniowanej daty; aktywa funduszu zdefiniowanej daty]	331
Art. 38. [Obowiązek zarządzania funduszami zdefiniowanej daty; polityka pieniężna, nazwa, aktywa funduszu zdefiniowanej daty]	349
Art. 39. [Wyłączenie obowiązku zarządzania funduszami zdefiniowanej daty]	357
Art. 40. [Ograniczanie poziomu ryzyka inwestycyjnego w funduszu zdefiniowanej daty]	358
Art. 41. [Ważność czynności prawnych dokonanych z naruszeniem przepisów dotyczących ograniczeń inwestycyjnych]	361
Art. 42. [Obowiązek dostosowania struktury portfela inwestycyjnego funduszu zdefiniowanej daty do wymagań prawnych]	364
Art. 43. [Stosowanie przepisów rozdziału do PTE, pracowniczego towarzystwa emerytalnego albo do zakładu ubezpieczeń]	367
Art. 44. [Brak możliwości gromadzenia środków osób niebędących uczestnikami PPK]	368
Art. 45. [Wniosek o dokonanie konwersji lub zamiany do innego funduszu zdefiniowanej daty w ramach tego samego towarzystwa funduszy inwestycyjnych, PTE lub pracowniczego towarzystwa emerytalnego]	370
Art. 46. [Zakaz wynagradzania akwizytorów za nakłanianie podmiotu zatrudniającego do rozwiązania umowy o zarządzanie PPK i zawarcie nowej umowy; zakaz oferowania korzyści materialnych za zawarcie lub niewypowiedzenie umowy o zarządzanie lub prowadzenie PPK]	373
Art. 47. [Sposób udostępniania informacji oraz reklamowania funduszy zdefiniowanej daty przez podmioty zarządzające takimi funduszami]	379

Art. 48.	[Kluczowe informacje dla inwestorów sporządzane i udostępniane przez fundusze zdefiniowanej daty]	382
Rozdział 7. Koszty zarządzania PPK		384
Art. 49.	[Wysokość wynagrodzenia za zarządzanie funduszem zdefiniowanej daty; wynagrodzenie za osiągnięty wynik]	384
Art. 50.	[Inne koszty pokrywane z aktywów funduszu zdefiniowanej daty]	403
Rozdział 8. Nadzór nad funkcjonowaniem PPK		415
Art. 51.	[Zakres nadzoru; uprawnienia organu nadzoru]	415
Art. 52.	[Kwartalna informacja dotycząca PPK]	418
Art. 53.	[Niezgodność funkcjonowania PPK z prawem – stosowanie przepisów innych ustaw]	420
Rozdział 9. Wyznaczona instytucja finansowa		421
Art. 54.	[TFI będące wyznaczoną instytucją finansową]	421
Art. 55.	[Wybór innej wyznaczonej instytucji finansowej przez PFR]	423
Art. 56.	[Zmiana wyznaczonej instytucji finansowej jako następstwo uporczywego naruszania przez nią przepisów ustawy]	426
Art. 57.	[Informacje o wyznaczonej instytucji finansowej podawane do publicznej wiadomości]	428
Rozdział 10. Ewidencja Pracowniczych Planów Kapitałowych		429
Art. 58.	[Utworzenie i sposób prowadzenia ewidencji PPK; zadania PFR w zakresie prowadzenia ewidencji PPK]	429
Art. 59.	[Warunki umieszczenia podmiotu w ewidencji PPK]	433
Art. 60.	[Oświadczenie podmiotu przed umieszczeniem w ewidencji PPK; procedura umieszczenia w ewidencji PPK]	439
Art. 61.	[Informacja o umieszczeniu w ewidencji PPK]	443
Art. 62.	[Informacje przekazywane do PFR przez podmiot umieszczony w ewidencji PPK]	443

Art. 63.	[Zawieszenie udziału podmiotu w ewidencji PPK; usunięcie z ewidencji PPK; wygaśnięcie wpisu do ewidencji PPK z mocy prawa]	445
Art. 64.	[Przejęcie zarządzania funduszem zdefiniowanej daty po usunięciu podmiotu z ewidencji PPK]	449
Art. 65.	[Outsourcing czynności związanych z prowadzeniem ewidencji PPK]	451
Art. 66.	[PFR jako administrator danych]	453
Art. 67.	[Opłata za prowadzenie ewidencji PPK]	453
Art. 68.	[Ewidencje wchodzące w skład ewidencji PPK]	455
Art. 69.	[Wniosek o wpis umowy o zarządzanie PPK do ewidencji PPK]	456
Art. 70.	[Udostępnianie PFR nowych lub zmienionych danych ujmowanych we wniosku o wpis umowy o zarządzanie PPK do ewidencji PPK lub w ewidencji uczestników PPK]	457
Art. 71.	[Dane gromadzone w ewidencji towarzystw funduszy inwestycyjnych, PTE, pracowniczych towarzystw emerytalnych i zakładów ubezpieczeń]	458
Art. 72.	[Dane gromadzone w ewidencji podmiotów zatrudniających, które zawarły umowy o zarządzanie PPK]	460
Art. 73.	[Dane gromadzone w ewidencji umów o zarządzanie PPK]	462
Art. 74.	[Dane gromadzone w ewidencji uczestników PPK] ...	464
Art. 75.	[Wyjaśnianie różnic między danymi gromadzonymi przez instytucję finansową a danymi z ewidencji PPK]	470
Art. 76.	[Udostępnianie danych z ewidencji PPK]	471
Rozdział 11. Portal PPK		474
Art. 77.	[Utworzenie portalu PPK; operator portalu i jego zadania; regulamin portalu PPK]	474
Art. 78.	[Sposób prezentacji w portalu PPK ofert instytucji finansowych w zakresie PPK]	477
Art. 79.	[Opłaty wnoszone na rzecz operatora portalu]	478

Rozdział 12. Podział środków w przypadku rozwodu lub unieważnienia małżeństwa	482
Art. 80. [Wypłata transferowa na rachunek PPK byłego małżonka uczestnika PPK lub inne formy zwrotu środków]	482
Art. 81. [Termin dokonania wypłaty transferowej]	486
Art. 82. [Wypłata transferowa w przypadku, gdy były małżonek uczestnika PPK jest stroną więcej niż jednej umowy o prowadzenie PPK]	487
Art. 83. [Zwrot środków przypadających małżonkowi uczestnika PPK]	488
Art. 84. [Stosowanie przepisów rozdziału w przypadkach ustania, wyłączenia lub ograniczenia wspólności majątkowej]	495
Rozdział 13. Podział środków w przypadku śmierci uczestnika PPK	496
Art. 85. [Wypłata transferowa lub zwrot środków w formie pieniężnej na rzecz małżonka zmarłego uczestnika PPK]	496
Art. 86. [Przekazanie środków z rachunku PPK zmarłego uczestnika PPK na rzecz osób uprawnionych]	502
Rozdział 14. Łączenie i likwidacja funduszy inwestycyjnych lub funduszy emerytalnych, w których lokowane są środki gromadzone w PPK, oraz przejęcie zarządzania takimi funduszami	506
Art. 87. [Połączenie funduszu zdefiniowanej daty z innym funduszem lub subfunduszem zdefiniowanej daty; otwarcie likwidacji funduszu]	506
Art. 88. [Łączenie się funduszy lub subfunduszy zdefiniowanej daty będących funduszami lub subfunduszami inwestycyjnymi]	519
Art. 89. [Przekształcenie funduszu zdefiniowanej daty będącego funduszem inwestycyjnym]	520
Art. 90. [Łączenie się specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych będących funduszami zdefiniowanej daty; otwarcie likwidacji funduszu]	521

Art. 91.	[Łączenie się dobrowolnych funduszy emerytalnych lub pracowniczych funduszy emerytalnych będących funduszami zdefiniowanej daty; otwarcie likwidacji funduszu]	529
Art. 92.	[Strony umowy o przejęcie zarządzania funduszem inwestycyjnym będącym funduszem zdefiniowanej daty]	532
Art. 93.	[Uzupełniające stosowanie przepisów ustawy o funduszach inwestycyjnych lub ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych]	533
Rozdział 15. Rozporządzanie środkami zgromadzonymi w PPK, wypłata, wypłata transferowa i zwrot środków dokonywany na wniosek uczestnika PPK		535
Art. 94.	[Obowiązek stosowania ustawowych zasad rozporządzania środkami zgromadzonymi na rachunku PPK]	535
Art. 95.	[Wyłączenie środków zgromadzonych na rachunku PPK spod egzekucji]	537
Art. 96.	[Rezygnacja z oszczędzania w PPK lub ustanie zatrudnienia – pozostawienie środków na rachunku PPK uczestnika PPK do czasu wypłaty, wypłaty transferowej lub zwrotu]	538
Art. 97.	[Warunki wypłaty środków zgromadzonych na rachunku PPK]	540
Art. 98.	[Wypłata środków zgromadzonych na rachunku PPK na pokrycie wkładu własnego w związku z zaciągnięciem kredytu na budowę lub przebudowę budynku mieszkalnego lub mieszkania albo na nabycie nieruchomości]	542
Art. 99.	[Wypłata środków zgromadzonych na rachunku PPK po osiągnięciu 60. roku życia]	549
Art. 100.	[Wypłata środków zgromadzonych na rachunku PPK w formie świadczenia małżeńskiego]	557
Art. 101.	[Wypłata części środków zgromadzonych na rachunku PPK w przypadku poważnego zachorowania]	561

Art. 102.	[Wypłata transferowa środków zgromadzonych na rachunku PPK]	567
Art. 103.	[Forma pieniężna wypłaty i wypłaty transferowej środków zgromadzonych na rachunku PPK]	576
Art. 104.	[Informacja dotycząca uczestnika PPK sporządzana przed dokonaniem wypłaty transferowej]	578
Art. 105.	[Zwrot środków zgromadzonych na rachunku PPK]	581
Rozdział 16. Przepisy karne		588
Art. 106.	[Niedopełnienie obowiązku zawarcia umowy o zarządzanie PPK]	588
Art. 107.	[Niedopełnienie obowiązku zawarcia umowy o prowadzenie PPK, dokonywania wpłat do PPK, zgłaszania wymaganych danych, prowadzenia dokumentacji związanej z obliczaniem wpłat do PPK]	592
Art. 108.	[Nakłanianie do rezygnacji z oszczędzania w PPK]	596
Art. 109.	[Nieuprawnione używanie określeń „pracowniczy plan kapitałowy” lub „PPK”)	602
Art. 110.	[Naruszenie zakazu wynagradzania akwizytorów za nakłanianie podmiotu zatrudniającego do rozwiązywania umowy o zarządzanie PPK i zawarcie nowej umowy lub zakazu oferowania korzyści materialnych za zawarcie lub niewypowiedzenie umowy o zarządzanie lub prowadzenie PPK]	604
Art. 111.	[Tryb orzekania – stosowanie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia]	605
Rozdział 17. Zmiany w przepisach		607
Rozdział 18. Przepisy przejściowe i końcowe		611
Art. 133.	[Prowadzenie PPE zwalniającego z obowiązku tworzenia PPK]	611
Art. 134.	[Okres wdrożenia PPK. Termin na zawarcie umów w okresie wdrożenia]	622
Art. 135.	[Klauzula renegocjacyjna przy zamówieniach publicznych]	631
Art. 136.	[Fundusz zdefiniowanej daty 2025]	634

Art. 137.	[Data zawarcia umów PPK w sektorze finansów publicznych]	635
Art. 138.	[Data stosowania przepisów o opłacie za prowadzenie ewidencji PPK]	636
Art. 139.	[Przepis przejściowy dla wyznaczonej instytucji finansowej]	637
Art. 140.	[Finansowanie edukacji i promocji PPK]	638
Art. 141.	[Stosowanie ograniczeń kosztowych w PPE]	638
Art. 142.	[Dodatnia stopa zwrotu ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych]	639
Art. 143.	[Przegląd funkcjonowania PPK]	640
Art. 144.	[Data wejścia w życie ustawy]	640
Bibliografia	.....	643
Orzecznictwo	.....	655

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 917 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505 ze zm.)
- pr. bank. – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm.)
- pr. przeds. – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646 ze zm.)
- p.z.p. – ustawa z 29.01.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1986 ze zm.)
- r.o.p.e. – rozporządzenie Ministra Finansów z 21.03.2019 r. w sprawie opłaty za prowadzenie Ewidencji Pracowniczych Planów

- Kapitałowych oraz realizację obowiązków, o których mowa w art. 8 ust. 4 i 5 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych (Dz.U. poz. 613)
- r.o.u.p.p. – rozporządzenie Ministra Finansów z 22.02.2019 r. w sprawie wysokości opłaty za utworzenie i prowadzenie portalu PPK oraz wysokości stawki opłaty za udział w tym portalu (Dz.U. poz. 416)
- u.d.u. – ustawa z 15.12.2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Dz.U. z 2018 r. poz. 2210 ze zm.)
- u.d.u.r. – ustawa z 11.09.2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 381 ze zm.)
- u.f.i. – ustawa z 27.05.2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1355 ze zm.)
- u.i.k.e. – ustawa z 20.04.2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1776 ze zm.)
- u.n.r.f. – ustawa z 21.07.2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 298 ze zm.)
- u.o.f.f.e. – ustawa z 28.08.1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1906 ze zm.)
- u.o.i.f. – ustawa z 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 2286 ze zm.)
- u.p.d.o.f. – ustawa z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1509 ze zm.)

---

u.p.p.e.	–	ustawa z 20.04.2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 850)
u.p.p.k.	–	ustawa z 4.10.2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz.U. poz. 2215)
u. rach.	–	ustawa z 29.09.1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2019 r. poz. 351 ze zm.)
ustawa o PIP	–	ustawa z 13.04.2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 623 ze zm.)
u.s.u.s.	–	ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.)
u.z.z.	–	ustawa z 23.05.1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 263 ze zm.)
z.t.p.	–	rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 20.06.2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016 r. poz. 283)

Czasopisma, zbiory orzecznictwa

M. Praw	–	Monitor Prawniczy
M. Pr. Bank.	–	Monitor Prawa Bankowego
OSNC	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNC-ZD	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSNKW	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Kar na i Wojskowa
OSNP	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OTK	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PA	–	Prawo Asekuracyjne

Inne

GPW	–	Giełda Papierów Wartościowych
IKE	–	indywidualne konto emerytalne
IKZE	–	indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego
KNF	–	Komisja Nadzoru Finansowego
OECD	–	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
OFE	–	otwarty fundusz emerytalny
PFR	–	Polski Fundusz Rozwoju
PPE	–	pracowniczy program emerytalny
PPK	–	pracowniczy plan kapitałowy
PTE	–	powszechne towarzystwo emerytalne
SA	–	sąd apelacyjny
SN	–	Sąd Najwyższy
TFI	–	towarzystwo funduszy inwestycyjnych
TK	–	Trybunał Konstytucyjny
WAN	–	wartość aktywów netto
WSA	–	wojewódzki sąd administracyjny
ZUS	–	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WSTĘP

Uchwalenie przez Sejm w 1999 r. ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz ustawy o pracowniczych programach emerytalnych zainicjowało powstanie rynku emerytalnego w Polsce. Przez 20 lat rozwój tego rynku stanowił ważny, acz niedoceniany, element polskiej transformacji gospodarczej. Dla dynamicznego rozwoju gospodarczego i społecznego konieczne było przyjęcie tych nowoczesnych, jak na owe czasy, rozwiązań prawnych. Obecne szybkie starzenie się polskiego społeczeństwa oraz nasilające się procesy migracyjne wymuszają stosowanie nowych rozwiązań. Na ustawodawcy ciąży obowiązek nieustannego wdrażania nowych idei, które są odpowiedzią na społeczne i gospodarcze potrzeby Polski. Wyrazem tego było uchwalenie przez Sejm 4.10.2018 r. ustawy o pracowniczych planach kapitałowych.

Zasadniczym *novum* jest zastosowanie w systemie pracowniczych planów kapitałowych mechanizmu automatycznego zapisu. Teoretyczne podwaliny pod opracowanie tego mechanizmu pojawiły się dopiero na początku XXI w. Badania z zakresu psychologii ekonomicznej wykazały, że najlepszym sposobem na podniesienie stopy partycypacji w dobrowolnych programach emerytalnych jest wprowadzenie automatycznego zapisu z możliwością zrezygnowania z uiszczania składek. Mechanizm automatycznego zapisu eliminuje konieczność podejmowania trudnej decyzji przez osoby pracujące, jaką jest rezygnacja z bieżącej konsumpcji i rozpoczęcie procesu systematycznego i długookresowego oszczędzania. Zarówno z punktu widzenia psychologicznego, jak i ekonomicznego

najbardziej efektywne jest podnoszenie stopy oszczędności w długim okresie. Tymczasem z powodu krótkowzroczności (*myopia*) istota ludzka nie jest chętna do znacznego ograniczania własnej konsumpcji na rzecz wyższej emerytury. Stąd też konieczność zbudowana fundamentów instytucjonalnych dla funkcjonowania pracowniczych programów emerytalnych z automatycznym zapisem. To na ustawodawcy ciąży obowiązek stworzenia ram prawnych dla powstania i rozwoju segmentu rynku emerytalnego, który oparty jest na najnowszych rozwiązaniach organizacyjno-finansowych.

Pierwszym krajem na świecie, który zdecydował się na wdrożenie dobrowolnego pracowniczego programu emerytalnego z automatycznym zapisem na poziomie krajowym była Nowa Zelandia. System Kiwi Saver zaczął działać 2.07.2007 r. na podstawie ustawy z 6.08.2006 r. i dzięki mechanizmowi automatycznego zapisu oraz zachętom finansowym udało się osiągnąć bardzo wysoki odsetek osób uczestniczących w programie. Obecnie ponad trzy czwarte Nowozelandczyków w wieku produkcyjnym (18–65 lat) aktywnie uczestniczą w systemie Kiwi Saver.

Kolejnym krajem, który zastosował mechanizm automatycznego zapisu w pracowniczych programach emerytalnych, była Wielka Brytania. W kraju tym, w przeciwieństwie do Nowej Zelandii, nie stworzono zupełnie nowego segmentu rynku emerytalnego. Zmodyfikowano jedynie przepisy regulujące funkcjonowanie już istniejących pracowniczych programów emerytalnych. *Novum* było jedynie utworzenie rządowego National Employment Savings Trust w 2010 r. To otwarty dla wszystkich przedsiębiorców fundusz, który oferuje bardzo niskie koszty obsługi. Celem jego funkcjonowania jest ułatwienie pracodawcom wdrożenia mechanizmu automatycznego zapisu do pracowniczego programu emerytalnego.

Obecnie mechanizm automatycznego zapisywania pracowników do indywidualnych programów emerytalnych wprowadzają Polska i Turcja. W obu krajach rozwiązania prawne oparte są przede wszystkim na modelu brytyjskim. Zarówno w Turcji, jak i Polsce nowe rozwiązania wpro-

wadzone są etapami i obejmują wszystkie osoby zatrudnione, a nie tylko wkraczające na rynek pracy.

Niniejszy *Komentarz* powstał w czasie pierwszego półrocza obowiązywania ustawy o pracowniczych planach kapitałowych. W zasadzie niemożliwe było odwoływanie się do dorobku orzecznictwa czy doktryny, które dotyczyłyby bezpośrednio nowych przepisów. Dodatkowym wyzwaniem jest brak praktyki, która zacznie się wykształcać dopiero od połowy 2019 r. Doniosłość społeczno-gospodarcza funkcjonowania systemu pracowniczych planów kapitałowych uzasadniała przygotowanie opracowania, które zawiera propozycje wykładni przyjętych przez ustawodawcę.

Jest to jeden z pierwszych komentarzy do ustawy o pracowniczych planach kapitałowych, który ukazuje się na polskim rynku wydawniczym. Autorami są: przedstawiciel świata nauki – autor i współautor licznych publikacji z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych i ekonomii emerytalnej oraz praktyk – radca prawny, na co dzień zajmujący się problematyką funkcjonowania pracowniczych programów emerytalnych oraz pracowniczych planów kapitałowych. Publikacja jest pracą zbiorową, ale nie wspólną, stąd każdy z autorów odpowiada za swoje poglądy.

Komentarz uwzględnia stan prawny i literaturę na 1.05.2019 r.

Wrocław, maj 2019 r.

Sebastian Jakubowski
Adrian Prusik

USTAWA

z 4.10.2018 r.

o pracowniczych planach kapitałowych

(Dz.U. poz. 2215)

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Przedmiot regulacji]

Ustawa określa zasady gromadzenia środków w pracowniczych planach kapitałowych, zwanych dalej „PPK”, zawierania umów o zarządzanie PPK i umów o prowadzenie PPK, finansowania i dokonywania wpłat do PPK oraz dokonywania wypłat transferowych, wypłat i zwrotu środków zgromadzonych w PPK.

- 1. Etapy funkcjonowania PPK.** Przepis określa zakres regulacji zawarty w ustawie o pracowniczych planach kapitałowych. Treść art. 1 u.p.k. wskazuje na główne „etapy” funkcjonowania PPK poddane regulacji ustawy: etap tworzenia, sprowadzający się do kreowania relacji prawnych, którego stronami są podmiot zatrudniający, instytucja finansowa oraz osoby zatrudnione; etap akumulacji środków i zarządzania nimi, tj. finansowania i dokonywania wpłat do PPK, jak również dokonywania wypłat transferowych; etap dystrybucji środków po osiągnięciu określonego w ustawie wieku.
- 2. Charakter prawny pracowniczych planów kapitałowych.** Instytucja pracowniczych planów kapitałowych niewątpliwie ma wieloaspektowy

charakter. Dotyczy ona szeroko pojętych stosunków zatrudnienia. Nie jest to jednak regulacja *stricte* z zakresu prawa pracy. Stosunek pracy jest głównym, ale nie jedynym tytułem uczestnictwa w pracowniczych planach kapitałowych. Ustawa nie odwołuje się w sprawach nieuregulowanych do Kodeksu pracy, jak też nie czyni bezpośrednich powiązań z instytucjami prawa pracy. W tym zakresie należy zauważyć, że prawa i obowiązki związane ze stosunkami z zakresu PPK nie stanowią treści stosunku pracy¹. W tym kontekście przykładowo zarówno sama wpłata podstawowa, jak i dodatkowa wpłata finansowana przez pracodawcę nie stanowi warunku wynagradzania jako podstawowego elementu treści stosunku pracy. Zmiana zaś wpłaty dodatkowej co do zasady nie jest zmianą warunków pracy i płacy przeprowadzaną na gruncie Kodeksu pracy, chociaż obydwie wpłaty stanowią przychód pracowniczy zgodnie z art. 12 ust. 1 u.p.d.o.f. Konsekwencje tego mogą być wielorakie chociażby w kontekście zakresu sukcesji pracodawców w indywidualnych stosunkach pracy, w przypadku przejścia zakładu pracy lub jego części (por. art. 23¹ k.p.). Stanowisko stawiające PPK poza zakres stosunku pracy (czy też szerzej poza nawias stosunku prawnego będącego podstawą zatrudnienia) oznacza, że nowy pracodawca nie przejmuje obowiązków z zakresu PPK, których podmiotem był dotychczasowy pracodawca. Potwierdzeniem tego może być szczegółowa regulacja dotycząca zagadnienia sukcesji w podmiotach zatrudniających (por. komentarz do art. 9). Takie stanowisko współgra także z zasadą powszechności PPK. Sytuacja może być w tym zakresie zasadniczo odmienna w przypadku, gdy dojdzie do transponowania postanowień z zakresu PPK na grunt autonomicznych źródeł zakładowego prawa pracy, którą to możliwość przewiduje art. 26 ust. 3 u.p.p.k. Przyjęcie na gruncie regulaminu wynagradzania lub układu zbiorowego pracy postanowień dotyczących wpłat dodatkowych finansowanych przez podmiot zatrudniający może być postrzegane jako postanowienia stanowiące treść indywidualnego stosunku pracy.

¹ Kwestia ta jest przesądzona także na gruncie regulacji z zakresu PPE, gdzie związek między stosunkiem pracy a uczestnictwem w PPE jest zdecydowanie silniejszy. Prawa i obowiązki związane z uczestnictwem w PPE nie stanowią jednak elementu treści stosunku pracy. Por. wyrok SN z 11.02.2015 r., I PK 123/14, OSNP 2016/12, poz. 151.

3. W kontekście przepisów prawa pracy należy jednak stwierdzić, że PPK to regulacja, której zdecydowanie bliżej do kwalifikacji w obszarze prawa rynku kapitałowego. W istocie jest to szczególna regulacja określająca prawa i obowiązki zdefiniowanej kategorii uczestników rynku kapitałowego, źródła pochodzenia inwestowanych środków, a także zasady zarządzania nimi przez wyselekcjonowane instytucje finansowe.
4. **Lex specialis regulacji praw i obowiązków uczestników rynku kapitałowego.** Kapitałowy charakter pracowniczych planów kapitałowych niewątpliwie kreuje z osób posiadających środki w PPK pełnoprawnych uczestników rynku kapitałowego, chociaż o specyficznej sytuacji prawnej. Ustawa zaś stanowi *lex specialis* dla przepisów ogólnych regulujących funkcjonowanie poszczególnych instytucji rynku kapitałowego, co też znajduje swoje potwierdzenie w art. 3 ust. 3 u.p.p.k.
5. Przepisy rozdziału 15 u.p.p.k. „Rozporządzanie środkami zgromadzonymi w PPK, wypłata, wypłata transferowa i zwrot” stanowią *lex specialis* dla przepisów regulujących uprawnienia uczestników funduszy inwestycyjnych, ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych czy funduszy emerytalnych w zakresie dysponowania zainwestowanymi środkami. Wypłata, wypłata transferowa oraz zwrot przyjmują postać dyspozycji odkupienia jednostek uczestnictwa zapisanych na rejestrze uczestnika funduszu. Artykuł 94 u.p.p.k. każe postawić tezę, że ustawa wprowadza kompletne i specyficzne warunki dopuszczalności realizacji tej kategorii uprawnień uczestników, stanowiąc w tym zakresie *lex specialis* dla regulacji właściwych rynkowi kapitałowemu. Istotnym elementem specyfiki uczestnika PPK, jako uczestnika rynku kapitałowego, jest także podleganie przez niego osobnemu reżimowi prawnopodatkowemu w zakresie dokonywania wypłat, wypłat transferowych oraz zwrotów. Nie jest to przy tym nowość na gruncie III filara emerytalnego. W podobnym

Sebastian Jakubowski – doktor nauk prawnych; adiunkt na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego; specjalizuje się w problematyce funkcjonowania krajowego rynku emerytalnego, zagadnieniach transformacji systemów zabezpieczenia społecznego w Europie Środkowej i Wschodniej; wykładowca i wieloletni koordynator studiów w języku angielskim (m.in. Master of Managerial Economics i Administration in International Organisations); ekspert Instytutu Emerytalnego; redaktor naczelny „Studenckich Prac Prawniczych, Administratywistycznych i Ekonomicznych”, redaktor naukowy półrocznika „Wrocław Review of Law, Administration and Economics”; autor kilkudziesięciu publikacji naukowych z dziedziny prawa ubezpieczeń społecznych.

Adrian Prusik – radca prawny, wspólnik oraz lider działu produktów emerytalnych w wiodącej kancelarii prawnej; posiada bogate doświadczenie w zakresie prawa pracy, stosunków prawnych zatrudnienia, przygotowywania i negocjowania wewnątrzzakładowych aktów prawa pracy oraz ubezpieczeń społecznych i instytucji III filara emerytalnego; doradzał przy tworzeniu i funkcjonowaniu wielu pracowniczych programów emerytalnych; ekspert Instytutu Emerytalnego; współautor publikacji dotyczących pracowniczych planów kapitałowych.

Komentarz stanowi szczegółową analizę zupełnie nowej regulacji prawnej, jaką są pracowni-
cze plany kapitałowe, dokonaną zarówno z praktycznego, jak i teoretycznego punktu widzenia. Skupia się na przedstawieniu zasad funkcjonowania systemu oraz istotnych aspektów tworzenia, prowadzenia i zarządzania PPK.

W publikacji zawarto omówienie ekonomicznych skutków funkcjonowania najważniejszych instytucji prawnych współtworzących system PPK. Uwzględnione zostały regulacje z dziedziny prawa finansowego oraz stosunków prawnych zatrudnienia.

Autorzy odwołują się do doktryny i orzecnictwa prawa cywilnego, prawa rynków kapitałowych, prawa ubezpieczeń społecznych oraz prawa pracy. Sięgają również do dorobku ekonomicznego i prawnego z zakresu dodatkowego zabezpieczenia emerytalnego, powołując się przy tym na doświadczenia międzynarodowe. W komentarzu znajdują się ponadto odwołania do stanowisk Komisji Nadzoru Finansowego dotyczących funkcjonowania instytucji finansowych.

Książka jest przeznaczona dla podmiotów zatrudniających zobowiązanych do tworzenia PPK, instytucji finansowych planujących rozpoczęcie działalności na tym rynku oraz wszystkich potencjalnych uczestników pracowniczych planów kapitałowych. Będzie także przydatnym źródłem wiedzy dla prawników praktyków oraz pracowników naukowych zainteresowanych tytułową tematyką.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8160-608-0

CENA 159 ZŁ (W TYM 5% VAT)